

WHITEPAPER DE WEG NAAR DIGITALE GELETTERDHEID

Tips voor directie, management,
ICT-coördinatoren, docenten
en leerkrachten.

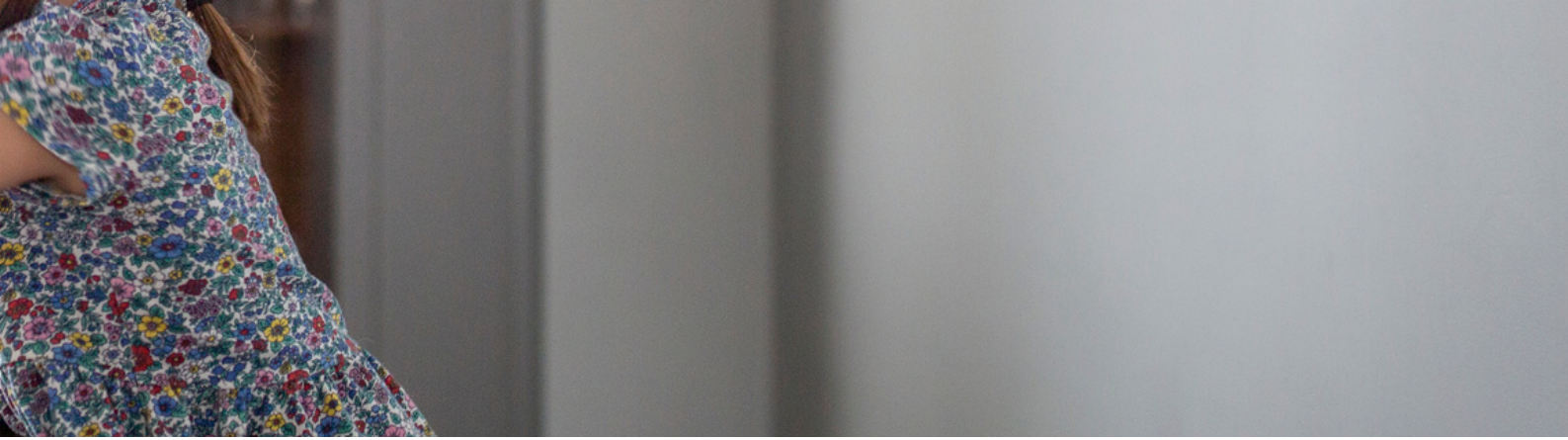
DE WEG NAAR DIGITALE GELETERDHEID

Shopperen doen we online, onze agenda houden we bij in de app, met een tablet worden alle patiënten in het ziekenhuis voorzien van maaltijden en lesgeven kan zelfs vanuit je eigen huis. Het is belangrijk dat onderwijs goed aansluit bij de moderne samenleving.

Digitale geletterdheid (digitale zelfredzaamheid) bij leerlingen (en docenten) is één van de ambities van het onderwijs. Logisch, want digitalisering en technologisering blijven toenemen. Dat vraagt om digitaal vaardige mensen. Scholen moeten leerlingen daarop voorbereiden.

In dit whitepaper beschrijven we hoe je als school de juiste omstandigheden creëert om digitale geletterdheid binnen het docententeam* op het gewenste niveau te krijgen. Het begint met een visie, gevolgd door een implementatieplan. We geven een aantal praktische adviezen en behandelen de aandachtspunten. Daarnaast vind je naast een voorbeeldvisie ook een stappenplan.

* Wanneer we in dit document spreken van docenten richten we ons vanzelfsprekend ook op leerkrachten.

INHOUD

4	DIGITALE GELETTERDHEID OP SCHOOL
5	VISIE DIGITALE GELETTERDHEID
8	VOORBEELD VISIE
8	IMPLEMENTATIEPLAN
9	PRAKTISCHE ADVIEZEN EN AANDACHTSPUNTEN
10	DE METHODE DIGIT-UPDATER
11	BEGELEIDING CURSUSTRAJECT
	VOORBEELD IMPLEMENTATIETRAJECTEN

DIGITALE GELETTERDHEID

OP SCHOOL

Om ervoor te kunnen zorgen dat de leerlingen kennis verkrijgen van het leergebied digitale geletterdheid zal er ook bij de docenten kennis over en vaardigheid met dit thema moeten zijn.

Het begint met het vaststellen van een visie. Wanneer duidelijk is waar je naartoe wilt en wat voor jouw school prioriteit heeft, volgt het maken van een implementatieplan.

Om de implementatie van digitale geletterdheid te laten slagen, adviseren wij om het specifieke aandacht te geven.

"Een goede voorbereiding en aandacht van de docenten en coördinator zijn cruciaal!"

VISIE DIGITALE GELETTERDHEID

Wat ga je als school doen en wat vind je belangrijk? Deze punten horen in een visie voor het vakgebied digitale geletterdheid.

Onderstaande vragen stellen je in staat een eigen visie voor digitale geletterdheid neer te zetten:

1. Wat drijft het schoolbestuur om docenten digitaal geletterd te willen maken?
2. Wat is ons ideaal – onze stip aan de horizon?
3. Wat is kenmerkend voor onze school? Welke accenten leggen wij? Besteden we aandacht aan alle vier de domeinen, en bijvoorbeeld niet overmatig veel aan programmeren?
4. Hoe zorgen we voor samenhang tussen de vier domeinen?
5. Wat is onze mening over gelijke digitale kansen? Hoe zorgen we ervoor dat ook kwetsbare leerlingen digitaal geletterd worden gemaakt?
6. Willen we vaardigheden integreren in bestaande structuren of apart aanbieden? En willen we dat voor alle vaardigheden of voor een selectie?
7. Hoe behouden we het inzicht in de vorderingen van leerlingen als we vaardigheden integreren in bestaande structuren?
8. Hoe willen we de vorderingen van docenten en leerlingen volgen op het gebied van digitale vaardigheden?
9. Naar welk niveau streven we bij de ontwikkeling van digitale vaardigheden?

Bekijk op Kennisnet de volledige 'Checklist digitale geletterdheid' voor scholen die aan de slag willen met digitale geletterdheid. **Kopje 2. Deskundigheid.** Dit heeft betrekking op de digitale bekwaamheid van docenten.

VOORBEELD VISIE

DIGITALE GELETTERDHEID

Onderstaand vind je een voorbeeldvisie, deze kun je gebruiken als inspiratie, overnemen, zelf aanpassen en gebruiken op jouw school.

Uitgangspunt

Digitale geletterdheid is van belang voor onze docenten, zodat zij vakbekwaam zijn om (deze) lessen te kunnen geven en boven de stof kunnen staan. Digitale geletterdheid is nodig om nu en in de toekomst te kunnen deelnemen aan de maatschappij. Onze leerlingen moeten digitaal geletterd de school verlaten, we willen hen goed voorbereiden op hun toekomst en hiervoor zijn de digitale vaardigheden van de docenten van cruciaal belang.

"Digitale vaardigheden aanleren vraagt juist om een goede, gedegen en structurele aanpak."

Onze docenten en leerlingen zijn digitaal geletterd wanneer zij de vier basisvaardigheden beheersen:

- ICT basisvaardigheden
- Informatievaardigheden
- Mediawijsheid
- Computational thinking

Digitale geletterdheid vraagt om een goede aanpak. Het moet structureel worden opgenomen in ons curriculum.

Hoe integreren we dit in ons curriculum op school?

We willen zorgen dat we eerst de basis op orde hebben, in de vorm van ICT basisvaardigheden en informatievaardigheden. Zoals tekstverwerking, bestanden opslaan, presentaties maken en het beoordelen van informatie op het internet.

Daarna besteden we aandacht aan Computational thinking en Mediawijsheid. Een brede invalshoek voor alle vaardigheden vinden wij belangrijk, daarom moet voor digitale geletterdheid structureel ruimte in het curriculum worden gemaakt.

Doelstellingen

- De school werkt met leermiddelen die digitale geletterdheid ondersteunen aanleren en stimuleren.
- De school besteedt integraal aandacht aan digitale geletterdheid, dus niet alleen projectmatig.
- De school is in staat de digitale vaardigheden van docenten en leerlingen te volgen en in kaart te brengen.
- De docenten zijn vaardig genoeg om leerlingen te begeleiden.
- Er moet draagvlak zijn bij het docententeam om digitale geletterdheid naar een volgend niveau te brengen.
- De leerdoelen / onderwerpen per leerjaar moeten worden omschreven.

Wanneer de visie van de school is vastgesteld, volgt het maken van het implementatieplan.

Voor meer informatie, raadpleeg het '**Handboek digitale geletterdheid**' van Kennisnet.

IMPLEMENTATIE- PLAN

Dit plan kan door de directie, het management of de ICT-coördinator als leidraad voor een implementatie gebruikt worden. Je kunt het doorontwikkelen op basis van eigen inzicht, kennis en ervaring.

	WAT	DOEL
Stap 1	Belang van digitale geletterdheid bespreken, bijv. een studiemiddag of tijdens een vergadering. Instruct kan langskomen voor een presentatie.	Bewustzijn en draagvlak voor digitale geletterdheid ontwikkelen; urgentie duidelijk maken.
Stap 2	Coördinator digitale geletterdheid benoemen en faciliteren met uren.	Eigenaarschap, aandacht en continuïteit borgen.
Stap 3	Oriënteer je op de lesmethode voor digitale geletterdheid voor docenten. Nodig bijvoorbeeld adviseurs uit om een presentatie te geven.	Het beoordelen van een methode en de mogelijkheden voor de docenten.
Stap 4	ICT-voorzieningen realiseren. Denk bijvoorbeeld aan lokaal, apparatuur en software.	Tijdig over benodigde materialen beschikken.
Stap 5	Een methode voor digitale geletterdheid kiezen voor docenten.	Nieuwe methode op grond van visie en integratie beoordelen.
Stap 6	Bepaal per docent het startniveau.	Scholingsbehoefte meten.
Stap 7	Selecteer het aanbod (de leerdoelen)	Vanuit de prioriteiten van de school en het startniveau.
Stap 8	Bepaal de invulling van de rol van begeleider.	Eigen verantwoordelijkheid meegeven en duidelijke sturing op resultaat.

	WAT	DOEL
Stap 9	Plek geven op het rooster van de docent om te werken aan de methode.	Ontwikkeling kennis en vaardigheden digitale geletterdheid vergroten.
Stap 11	Ontwikkeling en invoering volgen door het regelmatig terug te laten komen op de agenda. Jaarlijks wordt bekeken: digitale geletterdheid waar staan we?	Evaluatie en ontwikkelingen. Coördinator volgt de invoering van digitale geletterdheid.

PRAKTISCHE ADVIEZEN EN AANDACHTSPUNTEN

Hieronder een aantal belangrijke punten om van de implementatie van digitale geletterdheid bij docenten een succes te maken.

1. Zorg dat de aandacht voor digitale geletterdheid **breed gedragen** wordt door het docententeam. Zorg dat iedereen bekend is met de visie van de school op dit gebied.
2. Benoem een **coördinator digitale geletterdheid**, iemand die verantwoordelijk is voor de implementatie.
3. Maak een **implementatieplan**.
4. Plan **tijd** in voor scholing gedurende het schooljaar.
5. Stel de **benodigde middelen** beschikbaar.
6. Ga over tot **de aanschaf van een methode** waarmee alle leerdoelen worden afgedekt en die de coördinator inzicht geeft in de voortgang van de docenten.

DE METHODE DIGIT-UPDATER

VOOR HET PO EN VO

DIGIT-updater is een lesmethode voor digitale geletterdheid voor po-leerkrachten en vo-docenten. (Inmiddels ook beschikbaar voor mbo-docenten.) De methode is afgestemd op de dagelijkse onderwijspraktijk.

*"Wacht niet te lang
en ga ermee
aan de slag. Het
lesmateriaal is er."*

O-meting

Om de voorkennis te toetsen kan een adaptieve O-meting gedaan worden. Een O-meting is voor elke module beschikbaar en bestaat uit een digitale toets van gemiddeld 10 tot 20 vragen. Een O-meting test de kennis van een (sub)domein, onderverdeeld in hoofdstukken. Heeft een cursist minimaal 80% van de vragen van een hoofdstuk goed, dan is het advies om dit hoofdstuk over te slaan. De betreffende lesstof is nog toegankelijk maar mag overgeslagen worden.

Daarnaast zijn er per module VIT's -Vaardigheden Inventarisatie Tests- beschikbaar. Een VIT is een spreadsheet waarin alle leerdoelen van een module staan beschreven. Bij elk leerdoel kan de leerkracht zelf aangeven wat zijn kennis hiervan is.

Op basis van de adaptieve O-meting en/of de VIT's kan een cursustraject worden opgesteld. Na afronding van het traject kunnen de leerdoelen in de VIT's worden afgevinkt. Er kan een certificaat worden gehaald na het doorlopen van een module of aan het eind van het hele traject via een afrondende toets.

BEGELEIDING CURSUSTRAJECT

Als coördinator/begeleider kun je per deelnemer een pad uitstippelen. Je stelt eerst samen de cursusbehoefte vast. Daarna gaat de deelnemer zelfstandig aan de slag. Het is ook mogelijk om vanuit een bepaalde visie met het hele team hetzelfde pad te bewandelen.

Als begeleider monitor je de vorderingen en bied je ondersteuning aan de deelnemers. Een cursustraject kan afgesloten worden met een certificaat.

Onderstaande stappen kunnen gebruikt worden als handvat:

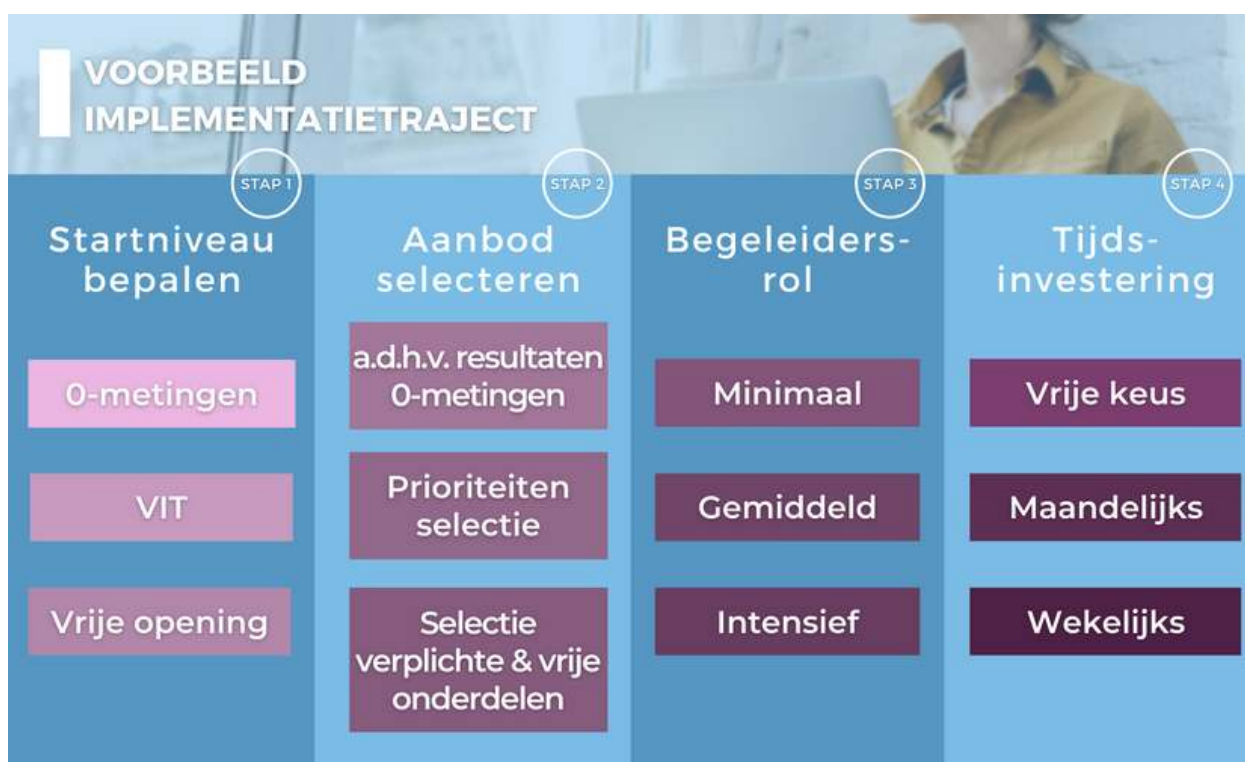
1. Bepaal samen welke modules de deelnemer gaat doornemen.
2. De deelnemer vult de VIT in van de module waarmee hij start.
3. De deelnemer maakt een 0-meting van de module waarmee hij start.
4. Bepaal op basis van de resultaten welke onderwerpen gedaan moeten worden.
5. Herhaal stap 2 t/m 4 voor de andere modules.
6. Deelnemer maakt aan het eind van elke module of aan het eind van het hele traject een afrondende toets. Er kan een certificaat worden afgedrukt per module.

Instruct kan ook training verzorgen op het gebied van digitale geletterdheid aan de docenten.

VOORBEELD IMPLEMENTATIETRAJECT

De rol van de coördinator/begeleider is voor iedere school en stichting anders. Met DIGIT-updater kan daarom op verschillende manieren invulling gegeven worden aan de begeleidersrol.

Hieronder geven we enkele voorbeelden voor het uitrollen van een implementatietraject van DIGIT-updater. Door uit elke kolom de gewenste aanpak te kiezen, kan een passend traject worden samengesteld. Wij kunnen daarbij uiteraard adviseren en samen met de school of stichting een maatwerktraject opstellen.

Met DIGIT-updater leert een docent:

- Kennis en overzicht te verkrijgen van devices, software en systemen;
- Effectief (digitaal) te werken en te communiceren;
- Efficiënt te werken met behulp van ICT;
- Digitaal zelfredzaam te zijn en naar creatieve oplossingen te zoeken.

Wanneer je kiest voor DIGIT-updater:

- Een totaalpakket voor alle domeinen van digitale geletterdheid;
- 0-metingen om startniveau en scholingsbehoefte te meten;
- Een moderne en up-to-date leeromgeving;
- DIGIT-updater biedt inzicht en overzicht voor de begeleider;
- Volledige controle over gebruik onderdelen;
- Wat je leert in DIGIT-updater is direct toepasbaar in de onderwijspraktijk;
- Structuur en houvast voor de docent;
- Adaptiviteit;
- Speciaal voor po- en vo-docenten en sinds kort ook modules voor mbo-docenten.

Digitale geletterdheid implementeren in het curriculum

Wij helpen graag met het zoeken naar de aanpak die aansluit op jouw school. Maak een afspraak om de situatie en mogelijkheden te bespreken.

Deskundig door ervaring

Wij hebben veel ervaring met het implementeren van digitale geletterdheid op school en willen dat graag met je delen.

Kijkje in de omgeving

Vraag een proeflicentie aan om de methode DIGIT-updater voor het aanleren van digitale vaardigheden te bekijken via e-mail: digit@instruct.nl.

ZOVEEL
SCHOLEN,
ZOVEEL
WENSEN

IEDEREEN DIGITAAL VAARDIG

Instruct Educatieve Uitgeverij heeft al ruim 30 jaar ervaring met het ontwikkelen van lesmateriaal voor basisonderwijs, voortgezet onderwijs, mbo, docenten en opleidingsinstituten.

Betrokken en enthousiaste werknemers van Instruct ontwikkelen de producten in nauwe samenwerking met docenten. Daarbij worden de producten regelmatig aangepast en verbeterd om een optimale bijdrage te kunnen leveren aan het onderwijs.

Instruct biedt methoden voor digitale geletterdheid, social media, taal en rekenen, computervaardigheid, informatica/ICT en typevaardigheid

0172 650 983

info@instruct.nl

instruct.nl

DIGIT-PO

primair onderwijs

DIGIT-VO

voortgezet onderwijs

DIGIT-MBO

middelbaar beroepsonderwijs

DIGIT-START

digitaal laaggeletterden

DIGIT-UPDATER

docenten po/vo en mbo

DIGITALEGELETERDHEID.NL